

Regioonide Komitee arvamus teemal „Kliima- ja energiapoliitika raamistik ajavahemikuks 2020–2030”

(2014/C 415/04)

Raportöör	Annabelle Jaeger (FR/PES) Provence-Alpes Côte d'Azuri piirkonna volikogu liige
Viitedokument	Euroopa Komisjoni 12. veebruari 2014. aasta kiri konsulteerimistaotluse kohta

I POLIITILISED SOOVITUSED

REGIOONIDE KOMITEE

ajal, mil valitsustevahelise kliimamuutuste rühma viimased teaduslikud andmed hoiatavad meid kliimasoojenemise ja selle mõju süvenemise eest, ning jätkuna Regioonide Komitee eelmisele aruandele (CDR 5810/2013)

1. palub Euroopa Liidul seada 2030. aastaks järgmised kolm siduvat kliima- ja energiaalast eesmärki:
 - kasvuhoonegaaside heite 50 %-line vähenemine võrreldes 1990. aastaga;
 - taastuvenergia osakaalu tõstmine 40 %-ni, seades selleks riiklikke eesmärgi;
 - primaarenergia tarbimise vähendamine 40 % võrra 2005. aastaga võrreldes tänu energiasäästule, mis põhineb samuti riiklikel eesmärkidel.

Need kolm eesmärki on vajalikud, et anda meile võimalus vältida katastroofilist kliimasoojenemist rohkem kui 2 °C võrra ja saavutada ELi pikaajaline eesmärk (kasvuhoonegaaside heite vähendamine 80–95 % võrra);

2. meenutab Euroopa Ülemkogu 20.–21. märtsi 2014. aasta kohtumise järeldusi; milles riigipead ja valitsusjuhid leppisid kokku selles, et hiljemalt 2014. aasta oktoobris tehakse otsus uue poliitilise raamistiku kohta. Komitee ootab, et see otsus sisaldaks ambitsioonikaid eesmärgi. Antud kontekstis on komitee mures, et Euroopa Komisjoni seni esitatud ettepanekud ei ole kuigi ambitsioonikad: need on liiga nõrgad pakutud protsendimäärade osas, kohustuse osas saavutada eesmärgid vaid ELi tasandil ning pakutud juhtimisstruktuuri silmas pidades;

3. leiab, et need kolm eesmärki on tehniliselt saavutatavad ja tooksid Euroopa majandusele kasu. Need oleksid eeldus pikaajalisele struktuurilisele visioonile, mis võimaldaks pakkuda Euroopale jätkusuutliku, kindla ja turvalise energiaalase tuleviku;

4. lisab, et EL peaks seadma eesmärgiks saavutada 2050. aastaks nullilähedased heitekogused, suurendamata seejuures kütteostuvõimetust. Lisaks vajadusele alandada pidevalt kasvuhoonegaaside heitekoguseid, tuleb teha tugevamaid jõupingutusi teadus- ja uurimistegevuses seoses atmosfääri CO₂-st puhastamisega ja toetada CO₂ loodusliku sidumise suuremat rolli;

5. märgib, et EL oleks nende kinnitatud eesmärkide toel valmis pidama läbirääkimisi ülemaailmse kliimakokkuleppe üle, pidades silmas Pariisis 2015. aasta novembris-detsembris korraldatavat ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) osaliste 21. konverentsi (COP 21), eriti kui EL teatab oma kavatsusest seada UNFCCC raames vastavad riiklikud eesmärgid võimalikult kiiresti ja hiljemalt 2015. aasta märtsi lõpuks;

A. Juhtimine

6. soovib, et pakutud uus energiajuhtimise raamistik tugineks paketist 2020 saadud õppetundidele, eelkõige mis puudutab siduvate eesmärkide seadmist ELi ja riiklikul tasandil, mille saavutamise eest vastutaksid liikmesriigid. Seetõttu on komitee seisukohal, et pakutud koostööl põhinev lähenemisviis, kus eesmärgid seatakse vaid ELi tasandil, ei loo vajalikke stiimuleid selliste eesmärkideni jõudmiseks ja ambitsioonikamate tulemuste saavutamiseks;

7. peab tingimata vajalikuks seda, et taastuvenergia osakaalu suurendamiseks ja energiatarbimise vähendamiseks seatud riiklikud eesmärgid oleksid igale liikmesriigile siduvad ning riigid peaksid oma lähenemisviisi aluseks võtma piirkondlikud ja kohalikud strateegiad, kuna see ei oleks mitte ainult tõhusam, vaid vastaks ka subsidiaarsuse põhimõttele. See ülesehitus peaks kajastuma ka uues energiauhtimise raamistikus;
8. rõhutab, et uuel ühisel põllumajanduspoliitikal võib olla oluline osa nii kasvuhoonegaaside heite vähendamisel kui ka CO₂ sidumise soodustamisel põllumajandus-, metsandus- ja loomakasvatuse sektoris;
9. rõhutab kohaliku ja piirkondliku tasandi olulist rolli kliimamuutuseid, taastuvenergia arendamist ja energiatõhusust käsitleva poliitika väljatöötamisel ja elluviimisel, ent märgib samuti, et nende tegevus saab olla optimaalne vaid juhul, kui seda tunnustatakse volituste andmise ja pikaajalise rahastamise teel;
10. kutsub sellest tulenevalt komisjoni üles tunnustama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ning tuginema neile kliima- ja energiaalastele väljakutsetele vastamisel, samuti kaasama nad 2030. aasta tegevusraamistikku ja uude energiauhtimisse vastavalt mitmetasandilise valitsemise põhimõtetele, milles tunnustatakse iga valitsemistasandi rolli tõhusa avaliku poliitika teostamises;
11. kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi pühenduma veelgi enam kliimaprobleemile, seades 2030. aastaks oma jõulised eesmärgid ja tehes algatusi 2015. aasta detsembris Pariisis toimuvat COP 21 kohtumist silmas pidades, lähtudes sirgjooneliselt 2013. aasta novembris Varssavis toimunud COP 19 kohtumise otsustest, millega tunnustati kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panust ülemaailmse kokkuleppe saavutamisel;

B. Kolm lahutamatu eesmärki

12. toob välja asjaolu, et kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärk on mõistagi esmatähtis selge sõnumi edastamiseks selle kohta, et kõik saastekulud tuleb arvesse võtta, mis tähendab võimalikult suuresti vähendada, ent oluline on seda eesmärki täiendada ka taastuvenergia ja energiatõhususe eesmärkidega tagamaks, et energiaalane üleminek viib tõepoolest väheses CO₂-heitega kindla, konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku majanduseni ning avaldab koostoimet kliimamuutustele;
13. rõhutab vajadust siduvate eesmärkide järele, mis aitavad suunata investeringuid puhaste tehnoloogiate arendamisse. Sellega seoses on lisaks pakiliselt vaja tagada õiguskindlus väheses CO₂-heitega tehnoloogiasse investeerijatele. Liikmesriigid peavad tagama selge ja stabiilse õigusraamistiku, mis ei võimaldaks uute õigussätete tagasiulatu vust;
14. tuletab meelde, et on vaja jõuda kohustuste õiglase jaotamiseni riikide, piirkondade ja kohalike omavalitsuste vahel ning võtta arvesse ruumilise planeerimise kohustusi ja kohapeal leiduvaid taastuvenergia allikaid, takistamata mõnel piirkonnal või kohalikul omavalitsusel võtta endale soovi korral teistest varem rohkem kohustusi;
15. toonitab, et ELi ja liikmesriikide tasandi poliitika väljatöötamisel tuleb arvestada vajadusega säilitada energiaarve mõistlik suurus, mille saavutamise põhivahend on energiatõhusus, kuna see võimaldaks ELi tarbijatel ja liikmesriikidel säästa iga aastal kuni 2030. aastani enam kui 200 miljardit eurot⁽¹⁾. Komitee peab samuti vajalikuks soovitada liikmesriikidel ning kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võtta konkreetseid meetmeid haavatavate kodumajapidamiste ja tarbijate jaoks, et võidelda kütteostuvõime vastu. Üks prioriteetne viis, kuidas parandada tõhusust, peab olema hoonete renoveerimine, mis toob endaga kaasa palju uusi töökohti sotsiaalselt niivõrd tundlikus sektoris nagu ehitussektor. Lisaks aitab see kaasa innovatsioonile uute energiatõhusate ja bioressursipõhiste ehitusmaterjalide vallas, mis toob kaasa investeringuid teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni. Seepärast tuleks ELi tasandil luua spetsiaalsed rahastamisfondid hoonete energiasäästliku saneerimise edendamiseks;

C. Euroopa energiasõltumatus

16. tuletab meelde, et Euroopa Liit on maailma suurim energiaimportija, ja leiab, et praegusest jõulisemad ELi eesmärgid, millega püütakse saavutada 2030. aastaks energiasäästu ja suurendada samal ajal taastuvenergia osakaalu, vähendaksid märkimisväärselt ELi energiaimporti ja suurendaksid tema energiasõltumatust;

⁽¹⁾ Ecofys, veebruar 2013, 'Saving energy: bringing down Europe's energy prices for 2020 and beyond'.

17. märgib, et üks prioriteetne viis energiatõhususe parandamiseks peaks olema hoonete renoveerimine, ehitades samal ajal uusi energiatõhusaid kortereid. Siiski ei oleks mõistlik nendes küsimustes otsuseid teha ühtsele seisukohale tuginedes. Kõige asjakohasemalt saaks neid konkreetseid otsuseid teha hoopis kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tasandil. See peaks tooma endaga kaasa palju uusi töökohti sotsiaalselt niivõrd tundlikus sektoris nagu ehitussektor. Lisaks aitab see kaasa innovatsioonile uute energiatõhusate ja bioressursipõhiste ehitusmaterjalide vallas, mis toob kaasa investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni;

18. rõhutab, et taastuvenergia võiks 2030. aastaks moodustada peaaegu poole Euroopas tarbitavast energiast (allikas: Fraunhoferi instituut⁽²⁾ ja Saksamaa õhuruumi- ja kosmosekeskus⁽³⁾);

19. toonitab energiasäästu potentsiaali olulisust, mis on kõige suurem nendes ELi riikides, kuhu imporditakse kõige rohkem gaasi ja naftat. ELi energiatõhususse investeerimine 2030. aastat silmas pidades võimaldaks ELil vähendada märkimisväärselt energia impordi Euroopasse, parandades seeläbi ELi energiajulgeolekut ning samuti tõhusamate, usaldusväärsemate, ökonoomsemate ja töökohti loovate uute tehnoloogiate arengut;

20. leiab lisaks, et ELi energiasõltumatust ja energiavarustuse kindlust võiks veelgi suurendada kõigi kohalike taastuvenergiaressursside ärakasutamise ja ühtse energiaturu edasiarendamisega, näiteks tänu väikesemahulisele taastuvenergiatootmisele tarbijate endi poolt, uutele võrguühendustele, energia salvestamisele ja arukatele võrkudele. Selleks tuleb kohustada kõiki liikmesriike kehtestama nimetatud eesmärkide saavutamist soodustavad õigusnormid. Komitee rõhutab, et taastuvenergia allikate mitmekesisus toimib puhvrina hindade kõikumise vastu, muudab energiasüsteemi vähem haavatavaks ja aitab ära hoida tarnehäireid;

21. leiab, et Euroopa Liidul ja liikmesriikidel tuleb hõlbustada energiataristu ümberkujundamist, luues senisest rohkem piiriüleseid ühendusi, mille vajadus on eriti pakiline nende liikmesriikide vahel, kus ollakse kõige kaugemal juba kokkulepitud eesmärgi saavutamisest, st elektrivõrkude vaheliste ühenduste tasemest, mis moodustab vähemalt 10 % installeeritud tootmisvõimsusest;

D. ELi heitkogustega kauplemise süsteemi struktuuriline reform

22. suhtub positiivselt vastuvõetud otsusesse lükata lubatud heitkoguse ühikute (LHÜd) enampakkumisel müümine ajutiselt edasi (backloading), et parandada heitkoguste kauplemise süsteemi toimimist, ent on seisukohal, et vaja on läbi viia heitkogustega kauplemise süsteemi struktuuriline reform. Komitee toetab antud kontekstis Euroopa Komisjoni ettepanekut luua samuti turustabiilsusreserv, mis tuleks aga kasutusele võtta märksa varem kui 2020. aastal. Komitee peab tingimata vajalikuks täiendada stabiilsusreservi teiste mehhanismidega, nagu lubatud heitkoguse ühikute ülejäägi lõplik tühistamine ja miinimumhinna kehtestamine;

23. palub Euroopa Komisjonil piirata rahvusvaheliste süsinikdioksiidi kompenseerimise õiguste ostmist. Need õigused ei võimalda saavutada struktuurilisi muutusi, mida ELis praegu teha tuleb, ega soodusta investeeringuid piirkondades. Samuti kutsub komitee üles rakendama meetmeid, mille abil edendada süsinikdioksiidi talletamist säästvalt hallatud metsades;

24. leiab, et osa heitkogustega kauplemisel saadavast tulust tuleks eraldada kohaliku ja piirkondliku tasandi meetmetele;

25. tõdeb, et vaja on edasi arendada teisigi ühiseid vahendeid kliimamõjude vähendamiseks, näiteks ökodisain ja riigihanked. Süsinikdioksiidi maks on tõhus vahend, mille osas on häid kogemusi, mida tuleks ära kasutada;

E. Kohaliku tootmise tähtsus

26. leiab, et väikesemahuline taastuvenergiatootmine tarbijate endi poolt peaks olema üks lahendus, mida toetatakse ELi tulevase energiapoliitika meetmetega, kuna see aitab tugevdada Euroopa majanduse vastupidavust hinnakõikumistele. Selleks tuleb kohustada kõiki liikmesriike kehtestama selle saavutamist soodustavad õigusnormid;

27. on seisukohal, et ühistud, mille kodanikud on kohalikul ja piirkondlikul tasandil taastuvenergia edendamiseks loonud, vajavad erilist tähelepanu esiteks sellepärast, et nad on täiendavad energiapakkujad, ja teiseks sellepärast, et nad suurendavad märkimisväärse hariva mõju kaudu inimeste teadlikkust energia tõhusast kasutamisest;

⁽²⁾ Fraunhofer Institute, mai 2011, 'Long Term Potentials and Costs of RES'.

⁽³⁾ Greenpeace, 24. oktoober 2012, 'EU-27 Energy [R]evolution'; WWF, 6. november 2013, 'Renewable energy: a 2030 scenario for the EU'.

28. märgib, et elanike seisukohalt on kasulikum, kui neile lähemal asuvad ametiasutused suudavad samade kuludega toetada neid paremini energiaalaste probleemide lahendamisel ja kui välja töötatakse kohalikke energiatootmislahendusi, et seista vastu energiahinna tõusule maailmaturul. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel peaks energiatootmisettevõtete omanikena olema suurem roll taastuvenergia laiemas kasutuselevõtus;

29. tuletab meelde, et vaja on viia kooskõlla ühelt poolt ELi tasandi konkurentsioigus, milles ELil on ainupädevus, ja teiselt poolt ELi energiapoliitika aluspõhimõtted, millega on ette nähtud ELi ja liikmesriikide jagatud pädevus, võttes arvesse kohustust austada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning eelkõige kohalike ja piirkondlike energiaagentuuride olulist rolli;

F. Kohalik ja piirkondlik tasand kliima- ja energiaprobleemide lahendamisel esirinnas

30. rõhutab, et nagu on näidanud mitmed hiljutised äärmuslikud kliimanähtused, on just kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused need, kes kannatavad tegevusetuse otseste tagajärgede all ja maksavad lõivu tulevaste tagajärgede eest, kui energiaalast üleminekut ei kiirendata;

31. täheldab, et ÜRO Arenguprogrammi (UNDP) ⁽⁴⁾ aruande kohaselt viivad üle 70 % kliimamuutuste vähendamise meetmetest ja kuni 90 % kliimamuutustega kohanemise meetmetest ellu kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

32. kordab, et EL võttis vastu kliimamuutustega kohanemise strateegia, mille kohaselt peavad eelkõige kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tulema järgmistel aastakümnetel toime kliimamuutustega kohanemise peamiste väljakutsetega. Seda arvestades ja selle strateegia läbivaatamist 2020. aasta järgseks perioodiks silmas pidades tuleks piirkondades ja linnades teha märkimisväärsed jõupingutusi, et käivitada kliimamuutustega kohanemise programme, mille jaoks eraldatakse ELi rahastamisvahendid;

33. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võivad tänu oma kodanikulähedusele aidata levitada teavet ja suurendada teadlikkust energiaalase ülemineku meetmete majanduslikest ja sotsiaalsetest eelistest kohalikul tasandil;

34. toonitab, et 2030. aasta tegevusraamistik peab tuginema ELi kohaliku tasandi algatustele ja suurendama nende mõju. Sellised algatused on näiteks ELi linnapeade pakt – komitee soovib selle pikendamist 2030. aastani –, Mayors Adapt ja muud ELi rahastatud projektid. Komitee kutsub antud kontekstis Euroopa Komisjoni üles tagama poliitika sidususe ja eri algatuste vahelise sünergia ning kaasama Regioonide Komitee nõuetekohaselt algatuste väljatöötamisse ja rakendamisse. Esmatähtis on muuta ELi pakutavad võimalused väikestele linnadele ja maapiirkondadele kättesaadavaks;

35. rõhutab, et veelgi kaugemale jõudmiseks oleks kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel kasulik seada endale 2030. aastaks konkreetsed kvantitatiivsed eesmärgid heite vähendamise, taastuvenergia ja energiasäästu osas ning neid eesmärgi toetada asjaomastes kohalikes ja piirkondlikes strateegiates, et kiirendada piirkondade algatusi. Need eesmärgid on võimalik seada iseäranis linnapeade pakti tugevdamise ja laiendamise kaudu. Seda pakti tuleks pikendada 2020. aastast kaugemale;

36. palub Euroopa Komisjonil teha ettepanekuid energiaalase ülemineku meetmete rahastamiseks, eelkõige Euroopa Investeerimispanka kaudu, mis võiks toetada olemasolevaid või loodavaid kohalikke rahalisi struktuure lisaks aastateks 2014–2020 eraldatud ELi rahastamisvahenditele (Life+Clima, struktuurifondid, Horisont 2020, Euroopa ühendamise rahastu jne).

37. kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles ühendama käesoleva arvamuse alusel oma jõud ja tegema üheskoos oma hääle kuuldavaks enne COP 21 kohtumist ja ka selle ajal. Oluline vaheetapp selleks on ÜRO peasekretäri korraldatud kliimatippkohtumine 23. septembril New Yorgis.

Brüssel, 8. oktoober 2014

*Regioonide Komitee
president*

Michel LEBRUN

⁽⁴⁾ UNDP aruanne 'Charting a new low-carbon route to development: A primer on integrated climate change planning for regional governments' (2009).